

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข ของการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า จำนวน 5 กลุ่ม ในตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 104 ราย ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการดำเนินงานของกลุ่มใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ มีผลการวิจัยดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 56 – 65 ปี คือร้อยละ 57.7 หรือมีอายุเฉลี่ย 56.81 ปี มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 49.0 มีรายได้จากการเกษตรไม่เกิน 5,000 บาทต่อปี ร้อยละ 76.9 หรือมีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 5,172.12 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรไม่เกิน 15,000 บาทต่อปี ร้อยละ 42.2 หรือมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,399.04 บาทต่อปี เมื่อรวมรายได้จากการเกษตร และรายได้จากนอกภาคเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 30,000 บาทต่อปี ร้อยละ 50.0 หรือมีรายได้รวมของครอบครัวสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเฉลี่ย 30,571.15 บาท

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมด้านเทคนิคเกษตร 4 ครั้งขึ้นไป คือร้อยละ 26.0 หรือเคยเข้าร่วมฝึกอบรมเฉลี่ย 2.63 ครั้ง รับข่าวสารเทคนิคเกษตรจากรายการวิทยุ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 52.9 จารายการโทรทัศน์ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 52.9 ไม่เคยรับข่าวสารเทคนิคเกษตรจากรายการวิทยุ ร้อยละ 76.9 ไม่เคยรับข่าวสารเทคนิคเกษตรจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 48.1 ไม่เคยรับข่าวสารเทคนิคเกษตรจากแผ่นพับเผยแพร่ ร้อยละ 84.6 ไม่เคยติดต่อ

ขอรับข่าวสารเคหกิจเกษตรจากพนักงานส่งเสริม ร้อยละ 71.2 ไม่เคยติดต่อขอรับข่าวสารเคหกิจเกษตรจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ร้อยละ 78.9 และสมาชิกแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมานานระหว่าง 4 – 6 ปี คือร้อยละ 48.1 หรือเป็นสมาชิกมานานเฉลี่ย 6.16 ปี

จากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม พบว่า

1. ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจประเด็นย่อยมีดังนี้

1.1 ประเด็นที่อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก เรียงตามลำดับ คือ

- ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- ชื่อเสียงที่กลุ่มได้รับ
- ผลประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่ม
- การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำเอง
- การมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม
- การยืมวัสดุอุปกรณ์จากกลุ่ม

1.2 ประเด็นที่อยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ

- การฝากผลิตภัณฑ์ของตนเองผ่านกลุ่มแม่บ้าน
- รายได้ที่เพิ่มขึ้น
- เงินสวัสดิการกลุ่ม
- ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริม

2. ระดับความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมดำเนินงานกลุ่มแม่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประเด็นย่อยของการมีส่วนร่วมดังนี้

2.1 ประเด็นความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมระดับมาก ได้แก่

- การเข้าร่วมงานประชุมประจำปีของกลุ่ม

2.2 ประเด็นความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง ได้แก่

- การเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานของกลุ่ม
- การเข้าร่วมการแปรรูปผลผลิตของกลุ่ม
- การเข้าร่วมการฝึกอบรมที่เจ้าพนักงานส่งเสริมจัดขึ้น
- การเข้าร่วมงานออกร้านของกลุ่ม
- การเข้าร่วมแสดงผลงานของกลุ่ม

ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มซึ่งจัดตั้งมาแล้วนานระหว่าง 6 – 10 ปี ร้อยละ 59.6 เป็นสมาชิกกลุ่มที่เริ่มจัดตั้งโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ร้อยละ 61.5 ส่วนระดับความพึงพอใจในการจัดการและการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความพึงพอใจโดยรวมระดับปานกลาง ส่วนประเด็นข้อจัดการและดำเนินธุรกิจของของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. ประเด็นความพึงพอใจการจัดการและการดำเนินธุรกิจระดับมาก คือ
 - การดำเนินธุรกิจของกลุ่ม
2. ประเด็นความพึงพอใจการจัดการและการดำเนินธุรกิจระดับปานกลาง คือ
 - การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
 - การได้รับประโยชน์ของสมาชิก
 - การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
 - การวางแผนในเรื่องการตลาดของกลุ่ม
 - การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ในการวางแผนหรือตัดสินใจในการทำธุรกิจของกลุ่ม
 - รายได้ของกลุ่มจากการทำธุรกิจ
 - การเสียดุลกำลังทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ของสมาชิกของกลุ่ม
 - การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ
 - การระดมหุ้นหรือการออมทรัพย์เพื่อนำไปทำธุรกิจ

ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกและเจ้าหน้าที่

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมาเยี่ยมชมมากกว่า 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 52.9 ได้รับการช่วยเหลือจัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้านการเกษตรหรือด้านเคหกิจเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากกว่า 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 38.5 สำหรับการสนับสนุนจากบุคคลในหมู่บ้าน และจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น มีดังนี้

1. การรับการสนับสนุนจากบุคคลในหมู่บ้านแต่ละบุคคล มีดังนี้
 - 1.1 กำนัน ให้การช่วยเหลือในลักษณะการเยี่ยมชม ร้อยละ 30.8 และให้เอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 30.8
 - 1.2 ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะให้เอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 30.8
 - 1.3 พระสงฆ์ ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะร่วมกิจกรรม ร้อยละ 59.6
 - 1.4 บุตร ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะร่วมกิจกรรม ร้อยละ 50.0

1.5 ญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะร่วมกิจกรรม ร้อยละ 40.4

1.6 เพื่อนบ้าน ให้การช่วยเหลือในลักษณะการเยี่ยมเยือน ร้อยละ 30.8 และให้เอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 30.8

1.7 ที่ปรึกษา ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะร่วมกิจกรรม ร้อยละ 50.0

1.8 สมาชิก อ.บ.ค. ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะร่วมกิจกรรม ร้อยละ 71.2

2. การรับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น มีดังนี้

2.1 ครู ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะไปเยี่ยมเยือน ร้อยละ 50.0

2.2 พัฒนาชุมชน ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะไปเยี่ยมเยือน ร้อยละ 100.0

2.3 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ให้การช่วยเหลือในลักษณะให้เงินกู้ยืม ร้อยละ 51.9

2.4 สหกรณ์การเกษตร ให้การช่วยเหลือในลักษณะให้เงินกู้ยืม ร้อยละ 40.4

2.5 ปลัดอำเภอ ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะไปเยี่ยมเยือน ร้อยละ 28.9

2.6 นายอำเภอ ส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือในลักษณะไปเยี่ยมเยือน ร้อยละ 67.3

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจจากการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ปรากฏว่าความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และมีความพึงพอใจประเด็นย่อยในระดับปานกลางทุกประเด็น เรียงตามลำดับ คือ

- เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำคณะกรรมการกลุ่มไปศึกษาดูงานกับกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ
- การให้การอบรมจากเจ้าหน้าที่เทคนิคเกษตร
- การให้ความรู้ทางวิชาการของเจ้าหน้าที่
- ให้การส่งเสริมจากหน่วยงานราชการ
- การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเงินกู้จากแหล่งทุนต่าง
- ความมั่นใจในความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่
- การให้ความสนใจจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- การให้ความรู้เรื่องการตลาดของเจ้าหน้าที่
- การเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มของเจ้าหน้าที่
- การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล

ข้อมูลปัญหาและความต้องการของแม่บ้านเกษตรกร

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนากลุ่มในด้านการเพิ่มคุณภาพการผลิต และการเพิ่มผลผลิตของสินค้า ร้อยละ 36.5 ต้องการความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตรด้านเงินทุนและหรือช่วยเหลือด้านเงินกู้สำหรับนำเงินมาใช้หมุนเวียน ร้อยละ 52.9 และต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นด้านเงินทุนและหรือเงินกู้สำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน ร้อยละ 37.5

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านฯ

จากสมมติฐานการวิจัย กำหนดไว้ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก (อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัวสมาชิก ประสบการณ์การฝึกอบรม ผลตอบแทนที่ได้รับ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก และการมีส่วนร่วมของสมาชิก) มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า โดยกำหนดตัวแปรอิสระได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวม ประสบการณ์ฝึกอบรม ความพึงพอใจผลตอบแทนที่กลุ่มแม่บ้านได้รับ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก และการมีส่วนร่วมของแม่บ้าน ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า

1. อายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ระดับ 0.05
3. ระดับรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ประสบการณ์การฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ระดับ 0.01
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ระดับ 0.01
7. ระดับการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าตำบลเวียงของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีประเด็นที่พบจากการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มในระดับปานกลาง คงมีเฉพาะการมีส่วนร่วมงานประชุมประจำปีของกลุ่มเท่านั้นที่สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก ดังนั้นผู้ทำหน้าที่กรรมการ และสมาชิกชั้นนำควรสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม และเข้าไปมีส่วนร่วมรับการฝึกอบรมจากเจ้าพนักงานส่งเสริมที่จัดขึ้นให้มากขึ้นกว่าเดิม

2. ปัจจัยด้านการบริหารและการดำเนินธุรกิจ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเห็นว่าการจัดการและดำเนินธุรกิจของกลุ่มอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น คงมีเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของกลุ่มประเด็นเดียวที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเห็นว่าดำเนิน ไปตรงกับความต้องการของสมาชิก ดังนั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า โดยเฉพาะกรรมการกลุ่มต้องดำเนินการปรับปรุงหรือสร้างวิธีการบริหารและดำเนินงานของกลุ่มดังนี้

- ขวนขวายหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการดำเนินงานกลุ่มทั้งในด้านการตลาด การวางแผนการผลิต และการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์
- จัดให้มีการระดมทุนจากสมาชิก หรือช่องทางอื่นๆ จากแหล่งสนับสนุนทางการเงิน เพื่อนำเงินมาใช้สำหรับหมุนเวียนธุรกิจด้วยการมีการวางกฎเกณฑ์การลงทุนในลักษณะทุนเรือนหุ้น หรือการออมทรัพย์ด้วยวิธีที่หลากหลายโดยมีผลตอบแทนที่จูงใจ หรือวางกติกาการกู้ยืมจากแหล่งทุนต่างๆ
- ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้ความรู้ด้านการผลิต การพัฒนาการผลิต การตลาด และการบริหาร
- จัดทำระบบบัญชีเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการควบคุมต้นทุนการผลิตไม่ให้สูงเกินไป

3. ปัจจัยด้านความพึงพอใจผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่ม สมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีความพึงพอใจผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของกลุ่มในระดับมาก แต่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า จำเป็นต้องมีการปรับปรุงการให้ผลตอบแทนแต่ละด้านเพื่อสร้างความพึงพอใจกับสมาชิกดังนี้

- ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ด้านการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด และการบริหารจัดการ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจ มาให้ความรู้แก่สมาชิกเป็นครั้งคราว

- ควรมีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเพื่อนำไปใช้เป็นสวัสดิการของกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญกับการดำเนินงานของกลุ่ม

- ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายแต่ทรงคุณค่าของผ้าแต่ละประเภทไว้ เพื่อสร้างทางเลือกให้แก่ลูกค้าให้หลากหลายยิ่งขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่ม

- ควรมีการวางกฎ ระเบียบ ที่ชัดเจนสำหรับการรับสินค้าจากสมาชิก โดยการระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้แนวทางการรับสินค้าจากสมาชิกไว้จำหน่ายเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่สมาชิก

4. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีความพึงพอใจการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้การสนับสนุนแก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ด้านต่างๆ ดังนี้

- ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการดำเนินงานของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีการตั้งกฎเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณแก่กลุ่มให้ชัดเจน

- จัดให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ่อยครั้ง รวมทั้งมีการเตรียมความรู้เกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการบริหารไปเสนอแนะแก่กลุ่มในแต่ละโอกาสด้วย

5. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า พบว่า

5.1 อายุไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสมาชิกที่มีอายุแตกต่างกันไม่มีผลต่อการร่วมมือเพื่อสร้างความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม แม้ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากการวิจัยของกาญจนา (2534 : 76) ที่ระบุว่าอายุของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีผลต่อการบริหารและดำเนินงาน และมีความแตกต่างจากการวิจัยของพรหมพันธุ์ (2543 : 100) ที่พบว่าถ้าอายุของคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากขึ้นจะมีประสพการณ์ในการทำงานมาก ทำให้มีความรู้ในด้านการจัดการและการดำเนินธุรกิจ ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มที่มีอายุน้อย แต่สอดคล้องกับการวิจัยของ ฉัตรชัย (2545: 97) ที่พบว่าอายุของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม แสดงว่าอายุของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ไม่มีส่วนต่อการสร้างประสพการณ์ในการทำงาน รวมทั้งจากข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีข้อสังเกตว่ามีอายุการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 6.16 ปี

5.2 ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จงานของกลุ่ม แสดงว่าการระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่มีระดับความสำเร็จดี และระดับความสำเร็จปานกลาง

สมาชิกมีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาตอนด้วยสัดส่วนต่ำกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีระดับความสำเร็จต้องปรับปรุง สมาชิกมีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นด้วยสัดส่วนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาตอนต้น แสดงว่าระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่มีความสำเร็จระดับดีไม่ได้รับอิทธิพลจากระดับการศึกษาของสมาชิกมากนัก จึงแตกต่างจากการวิจัยของ นุปผา (2538 : 78) และการวิจัยของ พรหมพันธุ์ (2543: 100) ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาของคณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านมีความแตกต่างกันในเรื่องของการจัดการและการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม รวมทั้งเห็นว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงก็จะมีส่วนผลักดันให้กลุ่มประสบความสำเร็จ เพราะการศึกษาเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์บุคคล ช่วยเพิ่มพูนความสามารถให้กลุ่มบุคคลปรับตนเองและของกลุ่มให้เหมาะสม ผลการวิจัยที่แตกต่างเช่นนี้เป็นเพราะการวิจัยครั้งนี้พบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีระดับการศึกษาไม่สูงนักคือเกือบทั้งหมดมีการศึกษาสูงสุดไม่เกินประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งการศึกษาระดับนี้อาจจะไม่สามารถนำความรู้ไปใช้สำหรับการบริหารและการดำเนินงานของกลุ่มมากนัก ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านได้เรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินงานจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น

5.3 ระดับรายได้รวมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่มีระดับความสำเร็จดี ปานกลาง และต้องปรับปรุง มีรายได้รวมต่อปีไม่ต่างกัน แสดงว่าระดับความสำเร็จไม่มีส่วนในการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกให้แตกต่างกับกลุ่มที่มีระดับความสำเร็จต่ำกว่า จึงแตกต่างกับการวิจัยของ นุปผา (2538: 62) ซึ่งอธิบายว่ารายได้นอกภาคเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แม้ข้อเท็จจริงจะสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้จากการเกษตร แต่เมื่อผลการวิเคราะห์รายได้รวมกับระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด

5.4 ประสบการณ์การฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม แสดงว่าการเข้ารับการอบรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านไม่มีส่วนสำคัญต่อการนำความรู้จากการอบรมมาใช้สำหรับการบริหารและการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จเลย แต่สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ (2537: 10 - 18) เห็นว่าการให้การศึกษาอบรมแก่กลุ่มแม่บ้านนั้นมีความจำเป็น รวมทั้งยังกำหนดเป็นนโยบายยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรปรับบทบาทในการส่งเสริมและการให้ความรู้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าเพื่อให้เกิดการยอมรับมากยิ่งขึ้น

5.5 ผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีระดับความสำเร็จแตกต่างกันมีความแตกต่างกันในการจัดการและการดำเนินธุรกิจ คือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่มีความสำเร็จระดับดีมีความพึงพอใจผลตอบแทนสูงกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีความสำเร็จระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุง แสดงว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีความพึงพอใจผลตอบแทนสูงส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากรายได้ที่ดีจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ส่วนกรณีมีความพึงพอใจกับผลตอบแทนที่ได้รับต่ำ อาจเป็นเพราะกลุ่มแม่บ้านไม่สามารถสร้างแนวทางการบริหารและการตลาดเพื่อสนับสนุนให้มีการจำหน่ายสินค้าได้กว้างขวางกว่าในอดีตได้ สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อการบริหารและดำเนินงานของกลุ่มที่ปรากฏในงานวิจัยของ พรหมพันธุ์ (2543: 100-101) รวมทั้งได้อธิบายให้เห็นว่า ถ้ารายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กลุ่มแม่บ้านที่มีมากจะทำให้กลุ่มมีรายได้มาแบ่งผลกำไรให้แก่สมาชิกมาก จะทำให้สมาชิกมีขวัญและกำลังใจที่จะดำเนินธุรกิจแบบต่อเนื่อง รวมทั้งมีการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคหรือตลาด แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากลุ่มมีรายได้จากผลิตภัณฑ์น้อยก็จะทำให้สมาชิกไม่ยอมเข้าร่วมดำเนินธุรกิจกลุ่ม ทำให้ขาดความมั่นคงในการดำเนินงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและอาจล้มเหลวได้ในที่สุด นอกจากนี้ การวัดระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร (2530: 23) ได้นำรายได้ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมาเป็นดัชนีชี้วัดระดับความสำเร็จร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ดังรายละเอียดที่ปรากฏในการจัดชั้นสถาบันเกษตรกร ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทอผ้าที่ประสบความสำเร็จระดับดีส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่ม จึงมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตรนำมาใช้สำหรับประเมินและจัดชั้นกลุ่มเกษตรกร

5.6 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างกันในระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แสดงว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิกน้อยมีส่วนช่วยทำให้ระดับความสำเร็จสูงกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกนานกว่า กล่าวคือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีความสำเร็จระดับดีมีอายุสมาชิกน้อยกว่า 6 ปีทั้งหมด ส่วนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีระดับความสำเร็จปานกลาง หรือระดับต้องปรับปรุง ล้วนแต่มีสมาชิกที่มีอายุสมาชิกเกินกว่า 6 ปี ด้วยสัดส่วนที่สูงกว่าสมาชิกที่มีอายุไม่เกิน 6 ปี สอดคล้องกับการวิจัยของ พรหมพันธุ์ (2543: 100) และฉัตรชัย (2545: 81) ที่พบในทำนองเดียวกันคือ ระดับความสำเร็จของกลุ่มที่มีอายุสมาชิกน้อยจะสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุสมาชิกมากกว่า แสดงว่าสมาชิกกลุ่มที่มีระยะเวลาเป็นสมาชิกนานแม้จะมีส่วนร่วมทำให้มีประสบการณ์ในการบริหารงานและทราบถึงจุดบกพร่องหรือจุดดีที่จะดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพพร้อมสูงขึ้น แต่กลับไม่ได้นำจุดเด่นไปพัฒนา

ประสิทธิภาพเพิ่มเติม หรือแก้ไขจุดค้อยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากลุ่มเลย เหมือนกับการอธิบายของพรหมพันธุ์ (2543: 100) ที่กล่าวไว้ว่า การมีระยะเวลาเป็นสมาชิกนานย่อมทำให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงานและรู้ถึงจุดบกพร่องหรือจุดดีที่จะดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพรวมถึงการดำเนินงานในด้านอื่นๆ ของกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ แต่ก็ไม่พยายามช่วยกันปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรทำการแนะนำกลุ่มแม่บ้านที่มีความพึงพอใจการจัดการและการดำเนินงานทำให้ไปศึกษาการทำงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จและประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อขอคำแนะนำความรู้วิชาการเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มตนเองไปสู่ระดับสูงต่อไป

5.7 ระดับการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มที่มีระดับความสำเร็จต่างกัน มีผลมาจากระดับการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกกลุ่ม แสดงว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ประสบความสำเร็จระดับดีมีระดับการมีส่วนร่วมสูงทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกอยู่ในระดับน้อย และระดับมากอยู่ในสัดส่วนเดียวกัน ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จระดับต้องปรับปรุง สมาชิกมีระดับการมีส่วนน้อยด้วยสัดส่วนที่สูงกว่าสมาชิกที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากอย่างเห็นได้ชัด กลุ่มที่มีความสำเร็จระดับดีเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการจัดการ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานแล้วนำไปปรับปรุงให้ได้ผลดี สามารถสร้างความสำเร็จให้แก่กลุ่มได้ค่อนข้างสูง การประสบความสำเร็จของกลุ่มย่อมมีผลนำมาสู่ประโยชน์ของสมาชิกที่หลากหลาย คือ มีผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตดีกว่า สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและดำเนินงานกลุ่ม จิตรชัย (2545: 82) พบในทำนองเดียวกันคือ ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มสตรี การค้นพบในการวิจัยครั้งนี้และการวิจัยอื่นๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการผลักดันให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย ด้วยเหตุผลเดียวกันการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีจึงถูกนำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเหตุผลว่าการมีส่วนร่วมนั้นช่วยชี้วัดความสามารถในการเนื้องค์ประกอบการดำเนินงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาบทบาทในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มและการปรับปรุงกิจกรรมของกลุ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรทอผ้า นั้น ควรสนับสนุนให้มีส่วนร่วมครบทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังที่ เจิมศักดิ์ (2525 : 11-13) อคิน (2527 : 101) และวันรักษ์ (อ้างในประเสริฐ, 2533: 20) เสนอว่าการมีส่วน

ร่วมในกิจกรรมของกลุ่มที่แท้จริงควรมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ มีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนเพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหาและความต้องการแท้จริง (Real Need) ของกลุ่ม มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา มีส่วนร่วมในการเลือกวิธีและวางแผนในการแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน การร่วมลงทุนและลงแรงหรือมีบทบาทหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีความสำเร็จแตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มชั้นที่ 3 (ต้องพัฒนา) ควรได้รับความสนใจช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ และองค์กรอื่นๆ เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ให้สามารถสร้างรายได้ที่ดีแก่สมาชิกโดยภาพรวม รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารและดำเนินงานของกลุ่มให้แก่สมาชิกกลุ่มเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น

2. การสนับสนุนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มในการดำเนินงานของกลุ่มนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและผู้นำกลุ่มควรให้ความสนใจและมีความจริงจังต่อการสนับสนุนให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมครบทั้ง 5 ขั้นตอน คือ สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนเพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหาและความต้องการแท้จริง สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการเลือกวิธีและวางแผนในการแก้ปัญหา สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน และสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

3. บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต่อการเข้าไปให้ความรู้ หรือช่วยเหลือแก่กลุ่มเกษตรกรแม่บ้าน จำเป็นต้องวางบทบาทของตนเองให้เป็นที่ยอมรับกับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านการยอมรับ คือ เครื่องชี้วัดระดับทัศนคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่ หากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านมีทัศนคติดียอมรับปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือนำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและดำเนินงานกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ

4. การดำเนินงานของกลุ่มจำเป็นต้องมีทุนสนับสนุน ดังนั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรควรมีการระดมทุนในรูปแบบต่างๆ ทั้งรูปแบบทุนเรือนหุ้น เงินออมทรัพย์ หรือออมทรัพย์สัจจะแล้วกำหนดผลตอบแทนที่เหมาะสมให้แก่ผู้ที่ร่วมออมทรัพย์ นอกจากนี้คณะกรรมการกลุ่มที่เข้ามาทำหน้าที่บริการกลุ่มควรสร้างความมั่นใจในการบริหารและดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นที่ไว้วางใจของสมาชิกให้สูงขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับการนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารและดำเนินงานของกลุ่มที่มีความสำเร็จต่ำกว่า
2. ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบขั้นตอนการสร้างกลุ่มอาชีพของแต่ละกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าที่มีความสำเร็จระดับต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าความสำเร็จที่แตกต่างกันมาจากเงื่อนไขขั้นตอนการสร้างกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และจะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนากลุ่มอาชีพใหม่ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่เอื้อต่อความสำเร็จของกลุ่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved